

Kancelária Rady pre mediálne služby

**Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 7. 9. 2022**

Správne konanie: 548/SKO/2022
Predmet: § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z.
Účastník konania: Rozhlas a televízia Slovenska
Správny orgán: Rada pre mediálne služby

Dátum: 25. 8. 2022

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“), v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov a § 234 zákona č. 264/2022 Z. z., rozhodla, že účastník správneho konania č. 548/SKO/2022 Rozhlas a televízia Slovenska

porušil

povinnosť ustanovenú v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z.

tým,

že v rámci programovej služby Jednotka odvysielal dňa 22. 2. 2022 v čase o cca 19:43 hod. program *Správy a komentáre*, v ktorom boli prezentované vyjadrenia ohľadom výkladu udalostí týkajúcich sa tzv. Korsuňského pogromu z apríla 2014, referenda na Kryme v roku 2014, vojny v Južnom Osetsku v roku 2008 medzi Gruzínskom a Ruskom, majúce v kontexte celého programu charakter jednostranných informácií a neoverené tvrdenia bez uvedenia ich zdroja, či následnej verifikácie, o jazde vlakov plných zbraní cez územie Slovenskej republiky, pričom doplňujúce, resp. korigujúce informácie vo vzťahu k prezentovaným názorom a vyjadreniam neboli v programe odvysielané, čím došlo k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 64 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Podľa § 64 ods. 5 zákona č. 308/2000 Z. z.: „*Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.*“

Úloha:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia a doručí ho účastníkovi konania.

T: 10. 10. 2022

Z: PLO

Úloha:

Kancelária Rady oznámi sťažovateľom výsledok prešetrenia sťažnosti.

T: 19. 9. 2022

Z: PgO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 9. 3. 2022 prijala uznesenie o začatí správneho konania voči vysielateľovi Rozhlas a televízia Slovenska, vysielateľ na základe zákona, vo veci možného porušenia **§ 16 ods. 3 písm. b)** zákona č. 308/2000 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe Jednotka odvysielal dňa 22. 2. 2022 v čase o cca 19:43 hod. program *Správy a komentáre*, v ktorom mohlo dôjsť k nezabezpečeniu objektivnosti a nestrannosti spravodajského programu.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 25. 3. 2022, na základe čoho sa začalo správne konanie č. 548/SKO/2022. Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol aj prepis/popis skutkového stavu a kópia záznamu vysielania programu *Správy a komentáre* odvysielaného v rámci televíznej programovej služby Jednotka dňa 22. 2. 2022 v čase o cca 19:43 hod.

Dňa 1. 4. 2022 bola Rade doručená žiadosť účastníka konania o predĺženie lehoty na vyjadrenie v správnom konaní č. 548/SKO/2022.

Vyjadrenie účastníka konania bolo Rade doručené dňa 19. 4. 2022.

Subjektívna 6-mesačná lehota na uloženie sankcie podľa § 64 ods. 4 zákona č. 308/2000 Z. z. začala plynúť dňa 9. 3. 2022 a uplynie dňa 9. 9. 2022. Objektívna lehota na uloženie sankcie podľa cit. ustanovenia začala plynúť dňa 22. 2. 2022 a uplynie dňa 22. 2. 2023.

* * *

Popis/prepis skutkového stavu

Monitorované vysielanie: Správy a komentáre

Deň vysielania: 22. 2. 2022

Čas vysielania: cca 19:43 hod.

Vysielací čas:

- cca 19:43 hod. – začiatok programu *Správy a komentáre*

- cca 19:57 hod. - koniec programu *Správy a komentáre*

Prepis:

Katarína Martinková, moderátorka: „Ruský prezident Vladimir Putin sa po uznaní separatistických republík Luhansk a Doneck na Ukrajine vyslovil za demilitarizáciu Ukrajiny, ktorá sa má podľa neho zrieknuť NATO. Niektorí západní lídri tvrdia, že ide o predzvesť veľkej vojenskej invázie. Vitajte pri správach a komentároch.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Vladimir Putin hovorí o misii na zabezpečenie mieru a podľa ukrajinského prezidenta nie je dôvod na paniku. Môžu pomôcť sankcie proti Rusku a ako sa to dotkne Slovenska? Opýtame sa našich hostí. Najskôr si však pripomeňme, aká bola história konfliktu.“

Redaktor: „Ukrajinsko-ruský konflikt má korene v roku 2014. Po mohutných protestoch na Majdane, pri ktorých zomrelo viac ako sto ľudí, musel z Kyjeva utiecť vtedajší prezident Viktor Janukovyč - muž lojálny Kremľu. Nasledujúca vláda začala otáčať smerovanie Ukrajiny na Západ. S tým mala Moskva problém a na jar obsadila a následne anektovala Krymský polostrov pod rúškom referenda, ktoré bolo protiústavné. Po Kryme nasledovalo vyhlásenie dvoch separatistických republík, Doneckej a Luhanskej. Povstalci, ktorí sa hlásili k ruskej menšine, odmietali nové smerovanie Ukrajiny a začala sa vojna, ktorá si dodnes vyžiadala viac ako trinásťtisíc životov ukrajinských vojakov a civilistov. Mier mali zaručiť takzvané minské dohody z februára 2015. Za Ukrajinu ich už podpisoval prezident Petro Porošenko. V nasledujúcich rokoch však dochádzalo k ich porušovaniu a konflikt zamrzol na mŕtvom bode. V apríli 2019 vystriedal Petra Porošenka v prezidentskom paláci Volodymyr Zelenskyj. Konflikt nabral novú dynamiku až teraz. Ruský prezident Vladimir Putin v poslednom čase čoraz hlasnejšie kritizoval Ukrajinu za prozápadné smerovanie a smerom k NATO dával požiadavky, ktoré Aliancia odmietla ako nereálne. Nasledovalo uznanie separatistických republík a prekročenie ukrajinských hraníc Ruskou armádou.“

Katarína Martinková, moderátorka: „No a v štúdiu už v tejto chvíli vítam odborníka na medzinárodné právo z Právnickej fakulty Univerzity Komenského Lukáša Marečka. Dobrý večer.“

Lukáš Mareček, odborník na medzinárodné právo: „Dobrý večer.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Čo to vlastne v rámci medzinárodného práva znamená, že ruský prezident Vladimir Putin uznal nezávislosť separatistických republík na východe Ukrajiny, teda suverénneho štátu?“

Lukáš Mareček: „No samotné uznanie týchto útvarov znamená, že Ruská federácia má za to, že sú štátmi. Z pohľadu medzinárodného práva je to problematické, pretože sa tým narušia princíp územnej, rešpektovanie územnej celistvosti iného štátu, ako aj nezasahovania do vnútorných záležitostí iného štátu.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Keď niekto nerešpektuje medzinárodné právo, na stôl zväčša prichádzajú sankcie. Voči Rusku neboli nikdy účinné ako odstrašujúci element. Existujú aj iné nástroje?“

Lukáš Mareček: „No čo sa týka možnosti nátlaku voči Ruskej federácii alebo v medzinárodnom práve vo všeobecnosti, tak tie najzávažnejšie sankcie má v rukách Bezpečnostná rada OSN, ktorej členom je teda aj Ruská federácia.“

Katarína Martinková, moderátorka: „A práve Kyjev požiadal o zvolanie Bezpečnostnej rady OSN. Teda aké sú možnosti na tejto pôde, bud'me konkrétni, ako to môže pomôcť?“

Lukáš Mareček: „No Bezpečnostná rada OSN môže prijať takzvané kolektívne opatrenie namierené voči porušiteľovi. Keďže Rusko je ale stálym členom Bezpečnostnej rady, tak pravdepodobne by uplatnilo veto, takže by sa zablokovalo akékoľvek prijatie rezolúcie, otvorila by sa tým ale možnosť k prijatiu rezolúcie Valným zhromaždením OSN, ktoré môže nahradiť v tejto situácii rozhodnutie Bezpečnostnej rady, a ono môže teda prijať takéto kolektívne opatrenie, napríklad vytvorenie nejakej ozbrojenej sily na stabilizáciu situácie na hranici. Už sa tomu teda raz v minulosti aj stalo v súvislosti so suezskou krízou.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Ak by sa Rusko rozhodlo postúpiť s armádou až do Kyjeva, ako to už naznačujú vlastne niektorí politickí lídri, aj keď nechceme maľovať čerta na stenu samozrejme, ale kam toto vlastne až môže zájsť?“

Lukáš Mareček: „No to je ťažké povedať, že kam by to mohlo až zájsť, to by som nechal možno na teda analytikov. Samozrejme určite by išlo o agresiu a o útočnú vojnu, ktorá by bola v rozpore s medzinárodným právom.“

Katarína Martinková, moderátorka: „V tejto chvíli sa spájame s bývalým náčelníkom Generálneho štábu Armády Českej republiky, armádnym generálom Jiřím Šedivým. Dobrý večer do Prahy.“

Jiří Šedivý, bývalý náčelník Generálneho štábu Armády ČR (preklad z češtiny): „Dobrý večer.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Budú medzinárodné sankcie proti Rusku dostatočnou pákou na to, aby Moskva zastavila svoj postup na Ukrajine, keď v minulosti sa ukázal, tak, ako sme už hovorili, že takýto postup proti Kremľu nefungoval?“

Jiří Šedivý: „Tak to, čo bolo oznámené dnes, nech už Ruskou úniou alebo Spojenými štátmi americkými, tak podľa môjho názoru nie sú dostatočné. Tie sankcie sú obmedzené. Verím tomu tak, ako povedal aj britský premiér Johnson, že ešte ďalšia sada sankcií bude oznámená, a tie že budú omnoho účinnejšie. Ale to, čo bolo oznámené dnes, to pravdepodobne nejaký odstrašujúci význam pre Rusko mať nebude.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Spojené štáty dnes tvrdia, že Rusko sa zbytočne obáva, že by rozširovanie NATO na Východ ohrozilo jeho bezpečnosť. Počas karibskej krízy však Washington varoval pred tretou svetovou vojnou, ak bude vtedajší Sovietsky zväz podnikat kroky na ovládnutie Kuby. Vidíte v tom paralelu? Tiež išlo o obavy z ohrozenia jednej mocnosti druhou prostredníctvom ovládnutia tretej strany.“

Jiří Šedivý: „Ja si myslím, že to nie je stopercentne rovnaká situácia. Je potrebné si uvedomiť, že v šesťdesiatych rokoch a najmä karibská kríza bola spojená s rozmiestňovaním rakiet a prípadných možných jadrových náloží. To ohrozenie, ktoré by v takom prípade bolo proti Spojeným štátom americkým, pokiaľ by sa na Kube rozmiestnili ony rakety, tak by bolo omnoho, omnoho väčšie. Dnes sa nevyhrážame žiadnymi jadrovými zbraňami, a dokonca aj tá časť vojsk, ktoré sú rozmiestnené v blízkosti ruských hraníc, najmä teda v pobaltských štátoch, v Poľsku, Rumunsku a v Bulharsku, to sú sily, ktoré ani zďaleka nemôžu konkurovať tomu obrovskému sústredeniu vojsk Ruska, ktoré v posledných rokoch Rusi rozmiestňujú, čo je otázka, do západného a južného vojenského okruhu.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Podľa dohôd, ktoré Vladimir Putin podpísal s vodcami oboch separatistických regiónov v Donbase, môže Moskva v povstaleckých republikách na východe Ukrajiny vybudovať vojenské základne. Ako by na toto mohlo zareagovať medzinárodné spoločenstvo, prípadne NATO?“

Jiří Šedivý: „V takom prípade to bude hrozba predovšetkým proti Ukrajine a Ukrajina bude musieť asi pravdepodobne nejaké také opatrenie prijať. Ale čo sa týka Severoatlantickej aliancie, tak ja myslím, že Severoatlantická aliancia bude pokračovať v tom, čo už bolo započaté, to znamená posilňovanie toho východného krídla, tak, ako už som povedal, v tých štátoch, ktoré sú bezprostredne v kontakte buď Bieloruskom alebo s Ruskom, to sa týka aj tej Čiernomorskej oblasti.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Ďakujeme veľmi pekne v tejto chvíli, želáme pekný večer do Prahy. No a v spojení sme aj s predsedom Slovensko-ruskej spoločnosti a niekdajším premiérom i ministrom spravodlivosti Jánom Čarnogurským. Dobrý večer aj vám.“

Ján Čarnogurský, predseda Slovensko-ruskej spoločnosti: „Dobrý večer.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Vladimir Putin vyhlásil, že rešpektuje suverenitu postsovietskych republík, Ukrajina ale podľa neho predstavuje výnimku, pretože je pod zahraničnou kontrolou. Ako to máme čítať a prečo Rusko ešte vlastne vyhrocuje ten konflikt tým, že posielajú vojakov do Donbasu?“

Ján Čarnogurský: „Musíme si uvedomiť, že Krym bol nejakých dvestopäťdesiat rokov súčasťou Ruska, a potom prvý tajomník Komunistickej strany Sovietskeho zväzu Nikita Chruščov ho daroval Ukrajine v päťdesiatom štvrtom roku. V Krymčanoch to stále zostalo visieť a pri prvej príležitosti, to znamená v deväťdesiatom prvom roku, keď sa rozpadal Sovietsky zväz, tak Krymčania prvýkrát v referende sa vyslovili za to, aby Krym zostal ako zväzová republika vtedy ešte stále Sovietskeho zväzu, no a keď bol Majdan, tak z Krymu išlo niekoľko autobusov demonštrantov do Kyjeva na podporu Janukovyča. Keď sa potom vracali v autobusoch opäť na Krym, tak predtým, než dosiahli hranice Krymu, teda ešte vnútorné hranice, tak ich zastavili ukrajinskí proste tí radikáli, prinútili vystúpiť z autobusov a niekoľkých z nich pozabijali preto, že boli za Janukovyča. Samozrejme, že Krymčania sa museli obávať, že niečo podobné, ale v ďaleko väčšom rozsahu ich postihne všetkých, alebo sa to na Kryme rozšíri, a preto zorganizovali referendum, v ktorom sa najskôr vyslovili za osamostatnenie Krymu, a potom za vstup do Ruskej federácie.“

Katarína Martinková, moderátorka: „A prečo dnes Vladimir Putin operuje tým, že Spojené štáty ohrozujú bezpečnosť Ruska rozširovaním svojich aktivít smerom na Východ, keď z jeho strany vidíme anxiu Krymu, vidíme Osetsko, Abcházsko, a teraz podporu Donbasu? Čiže rozširuje svoje aktivity do suverénnych republík.“

Ján Čarnogurský: „No o Kryme som hovoril. Pokiaľ ide o Južné Osetsko, tak tam predsa kontrolná komisia Európskej únie asi dva roky po tom konflikte, čo bol v 2008 roku konštatovala, že vojnu začalo Gruzínsko s Abcházskom, teraz detaily nepoznám. No a pokiaľ ide o Ukrajinu, veď to nepotrebujeme až oznámenie Putina, vidíme na vlastné oči, ako už niekoľko rokov idú vlaky po slovenských železničiach smerom na východ plné ťažkých zbraní. To znamená, že už niekoľko rokov Západ vyzbrojuje Ukrajinu zbraňami, no ktoré zatiaľ Ukrajina používa proti, doteraz používala proti tým republikám Doneck a Luhansk, a môže ich používať aj proti Rusku.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Ďakujem vám v tejto chvíli, želim ešte pekný večer a vraciam sa späť do štúdia. Pán Mareček, ak by bol vyhlásený vojnový stav v Luhanskej alebo Doneckej oblasti, aké sú možnosti a postupy z pohľadu západných krajín, ale aj Ukrajiny?“

Lukáš Mareček, odborník na medzinárodné právo: „No ak by bol vyhlásený vojnový stav, tak predpokladáme teda, že by došlo k nejakému ozbrojenému stretu, v takom prípade samozrejme Ukrajina má právo na sebaobranu, a v rámci výkonu sebaobrany môže požiadať o pomoc aj iné štáty. Tieto nemajú povinnosť jej pomôcť, ale majú možnosť. Bolo by to teda úplne v poriadku, keby jej prišli na pomoc v boji proti Rusom.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Západ hovorí o porušení minských dohôd, Rusko tvrdí, že minské dohody porušil Kyjev, keď nezačal rokovať s lídrami odštiepeneckých republík, a teraz

najnovšie Putin tvrdí, že minské dohody už neexistujú a Ukrajinu treba demilitarizovať. Ako bude reagovať Západ podľa vás?“

Lukáš Mareček, odborník na medzinárodné právo: „Neviem, ako bude reagovať, už bolo teda aj v správach avizované, že teda sprísňuje sankcie. Čo sa týka porušenia minských dohôd a reakcie Ruskej federácie, tak určite je to neprimeraná reakcia. Ja v prípade, ak druhý zmluvný partner poruší určitú dohodu, ktorou je viazaný, tak ja môžem prijať protopatrenia, napríklad neplniť nejaké iné svoje zmluvné záväzky, nemôžem ale porušovať tie zásadné pravidlá medzinárodného práva, ako je územná celistvosť, ako je použitie alebo hrozenie ozbrojenou silou a podobne. Toto je absolútne nepripustné.“

Katarína Martinková, moderátorka: „Ďakujem vám v tejto chvíli za to, že ste prišli do štúdia, za váš čas. Rusko oznámilo, že v najbližšej dobe evakuuje svojich diplomatov z Ukrajiny. Nemecko odmieta sprevádzkovanie plynovodu Nord Stream 2. Vyjadrenia Vladimira Putina o chátrajúcich plynovodoch na Ukrajine a nedávne podpísanie dohody o dodávkach ruského plynu do Číny naznačujú, že by Európa mohla čeliť energetickej kríze. O tom v zajtrajších Správach a komentároch. Na dnes je to od nás všetko. Ešte pekný večer želáme.“

* * *

Podľa ustanovenia § 234 ods. 3 zákona č. 264/2022 Z. z.:

„Konania vo veci dodržiavania právnych predpisov, ktoré sa začali pred 1. augustom 2022 a ktoré neboli právoplatne skončené, sa dokončia podľa právnych predpisov účinných k 31. júlu 2022.“

Podľa § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. účinného do 31. 7. 2022: „Vysielateľ je povinný zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a politickopublicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru“.

Za hlavné kritériá objektivity sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

* * *

Účastník konania dňa 22. 2. 2022 o cca 19:43 hod. odvysielal na svojej programovej službe Jednotka program *Správy a komentáre*. Predmetný program sa zaoberal aktuálnou zahraničnopolitickou témou – situáciou na východe Ukrajiny po tom, čo Rusko uznalo dve separatistické republiky. Téma bola analyzovaná z medzinárodnoprávneho hľadiska, z vojenského hľadiska a témou bol aj ukrajinsko-ruský konflikt zo širšieho hľadiska.

Správne konanie bolo začaté z dôvodného podozrenia, že účastník konania takto odvysielaným programom porušil povinnosť ustanovenú v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov. V rozsahu svojej pôsobnosti, v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. g) v spojení s § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z., je Rada povinná preskúmať, či odvysielaný program spĺňal požiadavku objektivity a nestrannosti.

Správy a komentáre je program, ktorý dopĺňa hlavný spravodajský program *Správy RTVS* a je vysielaný po tomto programe v rámci spravodajského bloku v hlavnom vysielacom čase. Podľa vysielateľa program reflektuje najdôležitejšie udalosti dňa formou analýz, komentárov a krátkych informačných blokov.

Ustanovením § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. sa zabezpečuje právo verejnosti na informácie prostredníctvom stanovenia povinnosti zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov. Záujem zákonodarcu vyjadrený v predmetnom ustanovení, a to zamedziť krajne nežiaducemu jednostrannému a neobjektívnemu informovaniu je opodstatnený vplyvom audiovizuálnych médií, a najmä spravodajských programov v nich obsiahnutých, na formovanie

verejnej mienky. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že sloboda prejavu vysielateľa je pri spravodajských programoch limitovanejšia ako pri iných typoch programov, keďže citovaným ustanovením sú kladené nároky na kvalitatívnu stránku spravodajského programu (objektívnosť a nestrannosť) a stanovené obmedzenia spôsobu spracovania spravodajských programov (povinnosť oddeliť názory a hodnotiace komentáre od informácií spravodajského charakteru). Preto je nevyhnutné, aby v spravodajských programoch boli recipientom poskytnuté čo najširšie fakty, po zhodnotení ktorých si budú môcť sami a slobodne vytvoriť na predmetnú otázku vlastný názor. Ak účastník konania, resp. vysielateľ v spravodajskom programe nerešpektuje zákonom stanovené požiadavky na vysielanie spravodajských a politickopublicistických programov, tak v demokratickej spoločnosti vznikne naliehavá spoločenská potreba na zásah do slobody prejavu, majúca svoj základ v potrebe presných a vyvážených informácií.

Sloboda prejavu je základným pilierom demokratickej pluralitnej spoločnosti. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v čl. 10 ako aj Ústava Slovenskej republiky zakotvuje pre každého právo na slobodu prejavu. Rovnako však Dohovor ako aj Ústava SR ustanovujú možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií. Sloboda prejavu je garantovaná len do tej miery, pokiaľ nezasahuje do práv a slobôd a právom chránených záujmov iných. V takých prípadoch už je nutné hovoriť o jej obmedzení a výnimkách, kedy môže byť vzhľadom na okolnosti potrebné zasiahnuť do slobody prejavu. Sloboda prejavu teda nemá absolútny charakter.

Z citovaných noriem vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie musí

- vyplývať zo zákona,
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti,
- sledovať legitímny cieľ.

Adjektívum „nevyhnutný“ v zmysle čl. 10 ods. 2 Dohovoru zahŕňa naliehavú sociálnu potrebu, pričom vnútroštátne orgány zmluvných štátov Dohovoru majú určitý rozsah voľnej úvahy na posúdenie jej existencie, a to samozrejme s európskou kontrolou (Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, ďalej „ESLP“ vo veci Lingens v. Rakúsko, 8. júl 1986, séria A, č. 103, str. 25, ods. 39). Nevyhnutnosť zároveň znamená nemožnosť dosiahnuť cieľ obmedzenia iným spôsobom. Cieľ obmedzenia predstavuje napr. ochrana práv a slobôd iných, ochrana zdravia, súkromného života a pod. Z toho vyplýva, že pojem „nevyhnutnosť“ v demokratickej spoločnosti sa musí vždy posudzovať ad hoc spolu s legitímnym cieľom.

Ústava zakotvuje legitímny cieľ obmedzenia slobody prejavu taxatívne, ako ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku a ochranu verejného zdravia, mravnosti. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie slobody prejavu je možné z dôvodu ochrany verejného záujmu, ako aj ochrany individuálnych záujmov. Práve ochrana práv a slobôd iných je aj účelom ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. Podmienka legality a legitimacy je teda v prípade sankcionovania pre porušenie predmetného ustanovenia nepochybne naplnená. Ustanovenie § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. predstavuje zákonné obmedzenie slobody prejavu. Vzhľadom na mienkotvorný charakter médií, a to najmä spravodajských relácií, je nanajvyš oprávnená zákonná požiadavka, aby bolo divákom, ako pasívnym recipientom informácií, umožnené prijímať objektívne informácie podané nestranným spôsobom, spomedzi ktorých si môžu vybrať a vytvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor.

Proporcionalitu obmedzenia slobody prejavu je možné vnímať v dvoch rovinách. Prvou je obmedzenie slobody prejavu zakotvením určitých konkrétnych povinností všeobecne záväzným právnym predpisom, v tomto prípade zakotvením ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. Keďže zákonodarca využil ústavné splnomocnenie (čl. 26 ods. 4 Ústavy SR) na zakotvenie tohto obmedzenia formou zákona, je potrebné považovať tento princíp za zachovaný. Rade neprináleží zachovanie proporcionality v tejto rovine skúmať. V tejto súvislosti Rada uvádza, že ustanovenie § 16 ods. 3 písm. b) bolo do zákona č. 308/2000 Z. z. vložené v rámci implementácie Európskeho dohovoru o cezhraničnej televízii. Požiadavka, aby názory odvysielané v spravodajských programoch boli

objektívne a nestranné, vyplýva konkrétne z článku 7 ods. 3 predmetného Dohovoru, cit.: „Prevádzkovateľ vysielať je povinný zabezpečiť, aby spravodajské relácie objektívne uvádzali fakty a udalosti a podporovali slobodné utváranie názorov.“

Druhou je rovina obmedzenia slobody prejavu uplatnením konkrétnych zákonných ustanovení v konkrétnom prípade. Táto rovina sa skúma prostredníctvom zákonom dovolenej správnej úvahy, ktorá analyzuje intenzitu porušenia zásad objektivity a nestrannosti na jednej strane a intenzitu prípadného obmedzenia slobody prejavu účastníka konania na strane druhej. Práve skúmanie tejto roviny je predmetom správnych konaní vedených Radou.

V prípade sankcionovania vysielaťa za porušenie povinnosti ustanovenej v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. je potrebné vyrovnať sa s konfliktom práv, kde na jednej strane figuruje právo na slobodu prejavu vysielaťa a na druhej právo verejnosti na informácie. Je preto úlohou Rady, ako kompetentného správneho orgánu, posúdiť skutkový stav a zvážiť, či konaním účastníka konania prišlo k porušeniu ustanovení zákona č. 308/2000 Z. z. a či je nevyhnutné takéto konanie sankcionovať a obmedziť tak jeho slobodu prejavu. Súčasťou posúdenia okolností prípadu je i vyhodnotenie charakteru programom podávanej informácie a jej význam z hľadiska verejného záujmu.

K predmetu správneho konania sa vyjadril účastník konania, ktorý uviedol, cit.:

I. Podľa § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. „Vysielaťel' je povinný zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a politickopublicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Program s názvom Správy a komentáre, ktorý účastník konania vysiela v rámci spravodajského bloku od 19:00 hod. dopĺňa hlavný spravodajský program Správy RTVS. Už z tejto skutočnosti a zo samotného názvu programu je zrejmé, že cieľom programu je prinášať divákovi doplňujúce informácie týkajúce sa aktuálnych udalostí prezentovaných v Správach RTVS. V prvej časti programu Správy a komentáre bola situácia týkajúca sa eskalujúceho napätia medzi Ruskom a Ukrajinou analyzovaná právnikom zaoberajúcim sa medzinárodným právom z pohľadu medzinárodného práva a potenciálnych reakcií medzinárodných organizácií, nasledoval rozhovor s bývalým náčelníkom Generálneho štábu Armády ČR a v ďalšej časti programu sa k téme vyjadroval súčasný predseda Slovensko-ruskej spoločnosti Ján Čarnogurský a opätovne odborník na medzinárodné právo. Rada pre vysielaťie a retransmisiu v oznámení o začatí správneho konania uviedla, odvysielaťím predmetného programu mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti vysielaťela stanovenej v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z., pričom sama konštatovala, že tento záver je podporený vyjadreniami a informáciami, resp. chýbajúcimi reakciami na ne, ktoré zazneli len od jedného z respondentov. Ako však vyplýva z Prepisu/popisu skutkového stavu, ktorý je prílohou oznámenia o začatí správneho konania ako aj kópie záznamu vysielaťia predmetného programu, v programe sa vyjadrovali traja respondenti, každý z inej oblasti pôsobnosti a každý z nich hodnotil aktuálnu situáciu, ktorá bola ústrednou témou odvysielaťného príspevku, zo svojho pohľadu. Účastník konania uvádza, že časť programu, ktorú Rada pre vysielaťie a retransmisiu hodnotí ako tú, ktorou mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajského programu predstavuje cca 2 min. a 30 sekúnd, pričom celý program Správy a komentáre má 13 minút a 15 sekúnd a spravodajský blok, ktorého súčasťou je program trvá cca 1 hodinu. Z uvedeného je zrejmé, že na program je potrebné nahliadať ako na celok, nie je možné vytrhnúť k kontextu časť programu a na základe nej uvažovať o porušení/splnení povinnosti podľa § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. Ako je uvedené vyššie, v programe bol jednoznačne poskytnutý priestor na vyjadrenie viacerým respondentom, ktorý hodnotili situáciu aktuálnu v čase odvysielaťia programu.

Kancelária Rady nespochybňuje skutočnosť, čo je cieľom posudzovaného programu, ani skutočnosť, že v programe vystúpili celkovo traja respondenti, aj keď správne konanie bolo začaté v súvislosti s vyjadreniami len jedného z nich. Je však potrebné odmietnuť názor účastníka konania o selektívnom prístupe Rady k obsahu vysielaťia. Rada posudzuje v správnom konaní všetok obsah a v prípade identifikovania sporných častí, začne správne konanie. Zároveň je možné uviesť, že Rada začína správne konanie, pričom v Oznámení o začatí správneho konania uvedie vždy najmä problematické

časti, napr. aj len jedného spravodajského príspevku, ktoré zakladajú dôvodné podozrenie z porušenia zákona. Uvedené je v súlade s dlhoročnou predchádzajúcou praxou Rady, potvrdenou aj judikatúrou Najvyššieho súdu SR. Zároveň nie je rozhodujúce, či bol v programe poskytnutý priestor viacerým respondentom v rámci témy, ale či takýto obsah zodpovedal požiadavkám na objektivitu a nestrannosť spravodajských programov ako celku. Kancelária Rady taktiež nespuruje právo verejnosti na prístup k informáciám o aktuálnych udalostiach a tiež ani právo vysielateľa informovať verejnosť o tak dôležitých skutočnostiach, akými sú informácie o eskalácii napätia a hroziacom konflikte na Ukrajine, ale má za to, že aktuálnosť a dôležitosť odvysielaných informácií môže byť zabezpečená aj s dôrazom na zabezpečenie atribútov objektivnosti a nestrannosti.

V úvode programu redaktor stručne zhrnul korene súčasného ukrajinsko-ruského konfliktu. Následne moderátorka predstavila v štúdiu prvého host'a, odborníka na medzinárodné právo. Ten uviedol, že uznanie separatistických republík je z hľadiska medzinárodného práva problematické, pretože sa tým narúša princíp územnej celistvosti a nezasahovanie do vnútorných záležitostí iného štátu. Na poznámku moderátorky, že sankcie ako trest za porušovanie medzinárodného práva nikdy neboli voči Rusku účinné ako odstrašujúci element, sa zmienil o možnostiach OSN na vytvorenie ozbrojených síl na stabilizáciu situácie. V prípade ďalšieho postupu ruských síl až do Kyjeva by išlo o agresiu a útočnú vojnu, ktorá by bola v rozpore s medzinárodným právom. V závere programu moderátorka ešte položila dve otázky tomuto host'ovi. Pýtala sa ho na možné scenáre ďalšieho vývoja z perspektívy západných krajín a Ukrajiny. Host' uviedol, že ak by došlo k ozbrojenému stretu, Ukrajina má právo sa brániť. Uviedol tiež, že reakcia Ruska v súvislosti so súčasnou situáciou na Donbase je neprimeraná.

Moderátorka sa prostredníctvom telemostu spojila aj s bývalým náčelníkom Generálneho štábu Armády ČR. Pýtala sa ho, či budú sankcie dostatočným prostriedkom na zastavenie postupu Ruska na Ukrajine. Host' uviedol, že súčasné sankcie nie sú dostatočné a verí, že ďalšia avizovaná sada sankcií bude účinnejšia. V ďalšej otázke moderátorka v súvislosti s prezentovanými bezpečnostnými obavami Ruska použila paralelu s karibskou krízou v šesťdesiatych rokoch. Host' uviedol, že to nie je úplne rovnaká situácia, pretože karibská kríza bola spojená s rozmiestňovaním rakiet a možných jadrových náloží a ohrozenie USA by vtedy bolo omnoho väčšie. Pripomenul, že v súčasnosti má NATO rozmiestnené v blízkosti ruských hraníc neporovnateľne menšie množstvo jednotiek ako majú Rusi na svojich západných a južných hraniciach. Uviedol tiež, že v súvislosti s hrozbou plynúcou zo situácie na východe Ukrajiny bude NATO pokračovať v posilňovaní východného krídla aliancie.

Z obsahu odvysielaného programu je zrejmé, že uvedení dvaja pozvaní hostia v posudzovanom programe označili ruské kroky voči Ukrajine za porušenie princípu územnej celistvosti iného štátu, resp. medzinárodného práva a ohlásené sankcie proti Rusku za nie dostatočné.

V rámci programu ďalej odznelo, okrem iného, aj nasledovné, cit.:

Katarína Martinková, moderátorka: „Vladimir Putin vyhlásil, že rešpektuje suverenitu postsovietskych republík, Ukrajina ale podľa neho predstavuje výnimku, pretože je pod zahraničnou kontrolou. Ako to máme čítať a prečo Rusko ešte vlastne vyhrocuje ten konflikt tým, že posielajú vojakov do Donbasu?“

Ján Čarnogurský: „Musíme si uvedomiť, že Krym bol nejakých dvestopäťdesiat rokov súčasťou Ruska, a potom prvý tajomník Komunistickej strany Sovietskeho zväzu Nikita Chruščov ho daroval Ukrajine v päťdesiatom štvrtom roku. V Krymčanoch to stále zostalo visieť a pri prvej príležitosti, to znamená v deväťdesiatom prvom roku, keď sa rozpadal Sovietsky zväz, tak Krymčania prvýkrát v referende sa vyslovili za to, aby Krym zostal ako zväzová republika vtedy ešte stále Sovietskeho zväzu, no a keď bol Majdan, tak z Krymu išlo niekoľko autobusov demonštrantov do Kyjeva na podporu Janukovyča. Keď sa potom vracali v autobusoch opäť na Krym, tak predtým, než dosiahli hranice Krymu, teda ešte vnútorné hranice, tak ich zastavili ukrajinskí proste tí radikáli, prinútili vystúpiť z autobusov a niekoľkých z nich pozabíjali preto, že boli za Janukovyča. Samozrejme, že Krymčania sa museli obávať, že niečo podobné, ale v ďaleko väčšom rozsahu ich postihne všetkých, alebo sa to na Kryme rozšíri, a preto zorganizovali referendum, v ktorom sa najskôr vyslovili za osamostatnenie Krymu, a potom za vstup do Ruskej federácie.“

Katarína Martinková, moderátorka: „A prečo dnes Vladimir Putin operuje tým, že Spojené štáty ohrozujú bezpečnosť Ruska rozširovaním svojich aktivít smerom na Východ, keď z jeho strany vidíme

anexiu Krymu, vidíme Osetsko, Abcházsko, a teraz podporu Donbasu? Čiže rozširuje svoje aktivity do suverénnych republík. “

Ján Čarnogurský: *„No o Kryme som hovoril. Pokiaľ ide o Južné Osetsko, tak tam predsa kontrolná komisia Európskej únie asi dva roky po tom konflikte, čo bol v 2008 roku konštatovala, že vojnu začalo Gruzínsko s Abcházskom, teraz detaily nepoznám. No a pokiaľ ide o Ukrajinu, ved' to nepotrebujeme až oznámenie Putina, vidíme na vlastné oči, ako už niekoľko rokov idú vlaky po slovenských železničiach smerom na východ plné ťažkých zbraní. To znamená, že už niekoľko rokov Západ vyzbrojuje Ukrajinu zbraňami, no ktoré zatiaľ Ukrajina používa proti, doteraz používala proti tým republikám Doneck a Luhansk, a môže ich používať aj proti Rusku. “*

Katarína Martinková, moderátorka: *„Ďakujem vám v tejto chvíli, želim ešte pekný večer a vraciam sa späť do štúdia. Pán Mareček, ak by bol vyhlásený vojnový stav v Luhanskej alebo Doneckej oblasti, aké sú možnosti a postupy z pohľadu západných krajín, ale aj Ukrajiny? “*

Ako vyplýva z prepisu/popisu skutkového stavu a záznamu vysielania, v rámci programu odzneli zo strany jedného z hostí vyjadrenia a informácie, okrem iného, k udalostiam, ktoré sa spájajú s aktivitami Ruska.

V rámci prvého vstupu najprv tento hosť nereagoval na otázku moderátorky, prečo Rusko vyhrocuje konflikt na Donbase a na miesto toho sa vyjadroval o histórii polostrova Krym a identite Krymčanov. Konkrétne odzneli z jeho strany informácie o incidente, v ktorom Krymčanov vracajúcich sa autobusmi z demonštrácie na podporu proruského prezidenta Janukovyča, počas protestov na Majdane, mali zastaviť ukrajinskí radikáli a niekoľkých z nich zabiť. Podľa verejne dostupných informácií je zmieňovaný incident (tzv. Korsuňský pogrom z apríla 2014) považovaný za súčasť rusko – ukrajinskej informačnej vojny. Tento mal byť využívaný V. Putinom a ruskými médiami po anexii Krymu, aby legitimizoval vojenskú operáciu na Kryme (o incidente vznikol dokument). Incident, resp. najmä skutočnosť, že pri ňom došlo k obetiam na strane podporovateľov V. Janukovyča, sa podľa dostupných informácií doposiaľ nepodarilo hodnoverne preukázať.¹ Na prezentované vyjadrenia zo strany host'a moderátorka nijako nereagovala, ani ich nekorigovala, ani nedopĺňala. Tieto neboli odvysielané ani v rámci obsahu predmetného programu.

Hosť sa ďalej vyjadroval aj k zorganizovaniu referenda v roku 2014, v ktorom sa mali Krymčania najskôr vysloviť za osamostatnenie Krymu a potom za vstup do Ruskej federácie, a to podľa host'a práve pod tlakom udalostí s prívržencami V. Janukovyča počas ich cesty z protestov na Majdane v roku 2014, cit.: *„Samozrejme, že Krymčania sa museli obávať, že niečo podobné, ale v ďaleko väčšom rozsahu ich postihne všetkých, alebo sa to na Kryme rozšíri, ... “*. V súvislosti s referendom v roku 2014 však v programe nezazneli informácie o tom, že referendum označila samotná ukrajinská vláda za nelegitímne, neuznali ho USA ani Európska Únia. V úvode programu odznela len krátka informácia v rámci historického prehľadu diania zo strany redaktora, cit.: *„S tým mala Moskva problém a na jar obsadila a následne anektovala Krymský polostrov pod rúškom referenda, ktoré bolo protiústavné. “* V programe tiež nezaznela informácia, že referendum sa uskutočnilo po obsadení polostrova ruskými a proruskými ozbrojencami.²

V rámci svojho vstupu hosť následne prezentoval aj názor v súvislosti s vojnou v Južnom Osetsku v roku 2008 medzi Gruzínskom a Ruskom (Južné Osetsko je separatistický región Gruzínska). Túto malo podľa odvysielaných informácií začať Gruzínsko s Abcházskom, s odkazom na závery kontrolnej komisie Európskej únie. Podľa správy medzinárodnej vyšetrovacej misie, ktorá bola vytvorená Radou Európskej únie so zámerom vyšetriť okolnosti a príčiny konfliktu v Južnom Osetsku v roku 2008 nie je možné zodpovednosť za konflikt prisudzovať iba jednej strane.³ Výsledná správa z tohto vyšetrovania bola publikovaná v roku 2009, pričom sa v nej uvádza, že otvorený konflikt sa začal delostreleckým útokom a následnou ofenzívou Gruzínska na juhoosetské centrum Tskhinvali 7 –

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Russian%E2%80%93Ukrainian_information_war;

<https://www.kyivpost.com/article/content/war-against-ukraine/debunking-the-kremlin-myth-about-the-korsun-pogrom-video-383832.html>

² [https://sk.wikipedia.org/wiki/Krymsk%C3%A9_referendum_\(2014\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Krymsk%C3%A9_referendum_(2014))

³ https://www.mpil.de/files/pdf4/IIFMCG_Volume_I2.pdf; https://en.wikipedia.org/wiki/Russo-Georgian_War

8. augusta 2008. Ako sa však ďalej konštatuje v správe, akékoľvek vysvetlenie pôvodu konfliktu sa nemôže sústrediť výlučne len na uvedené gruzínske ostreľovanie a následnú ofenzívu, ktoré boli len vyvrcholením dlhotrvajúceho stúpajúceho napätia, provokácií a incidentov. Tvrdenie, že Európska únia konštatovala, že vojnu začalo Gruzínsko vzhľadom na uvedené informácie vyznieva zavádzajúco. Na prezentované vyjadrenia zo strany respondenta moderátorka nijako nereagovala, ani ich nekorigovala, ani nedopĺňala.

V programe v tejto časti následne odznelo aj tvrdenie respondenta, bez uvedenia jeho zdroja, či následnej verifikácie, v súvislosti s ohrozovaním bezpečnosti Ruska o tom, že po slovenských železničiach údajne jazdia už niekoľko rokov vlaky plné ťažkých zbraní pre Ukrajinu, aby mohla bojovať proti republikám Doneck a Luhansk. Host' uzavrel, cit.: „*To znamená, že už niekoľko rokov Západ vyzbrojuje Ukrajinu zbraňami, no ktoré zatiaľ Ukrajina používa proti, doteraz používala proti tým republikám Doneck a Luhansk, a môže ich používať aj proti Rusku.*“ Host' toto tvrdenie formuloval ako samozrejmy fakt použitím výrazu „vidíme to na vlastné oči“, čo podľa nášho názoru pôsobí v danom prípade zavádzajúco a manipulatívne. Moderátorka host'a na uvedenie zdroja týchto tvrdení, ktorými poukazoval na hrozby pre Rusko, resp. separatistické republiky na východe Ukrajiny nevyzývala, ani nijak na predmetné tvrdenie nereagovala.

Medzi kritériá zachovania objektívneho informovania je možné, okrem iného, zaradiť najmä vyváženosť sprostredkovaných informácií. Zdôrazňujeme, že vzhľadom na predmet správneho konania je potrebné prihliadať na celkový obsah a vyznenie odvysielaných informácií pre recipienta a nie iba izolovane posudzovať konkrétne vyjadrenia, tak aby si recipient mohol vytvoriť ucelený obraz o problematike. Kancelária Rady taktiež v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že predmetom posúdenia nie je pravdivosť odvysielaných informácií, ale ich objektívnosť a nestrannosť.

Predmetné informácie zo strany J. Černogorského neboli v čase odvysielania programu dňa 22. 2. 2022, podľa nášho názoru, široko diskutovanými, o ktorých by aj priemerný recipient mal dostatok pluralitných informácií. K týmto sa nevyjadrovali ani zvyšný dvaja pozvaní hostia programu. Domnievame sa preto, že predmetné vyjadrenia ohľadom výkladu udalostí týkajúcich sa tzv. Korsuňského pogromu z apríla 2014, referenda na Kryme v roku 2014, vojny v Južnom Osetsku v roku 2008 medzi Gruzínskom a Ruskom, mali v kontexte celého programu charakter jednostranných informácií, pričom dopĺňujúce, resp. korigujúce informácie vo vzťahu k prezentovaným názorom a vyjadreniam respondenta neboli v programe odvysielané.

Vo vzťahu k tvrdeniam host'a o jazde vlakov plných zbraní cez územie Slovenskej republiky možno skonštatovať, že tieto neboli v tomto prípade v programe žiadnym spôsobom verifikované. Doloženie spravodajskej informácie možno považovať vzhľadom na charakter prezentovaných informácií o možnom podporovaní konfliktu v čase eskalácie napätia na Ukrajine a 2 dni pred jeho vypuknutím za jeden z nevyhnutných aspektov na posúdenie podávanej informácie. V dôsledku absencie takýchto vyjadrení nie je možné overiť ich spoľahlivosť.

Účastník konania vo svojom stanovisku poukázal na skutočnosť, že host' bol moderátorkou v programe predstavený ako predseda občianskeho združenia Slovensko-ruskej spoločnosti, niekdajší premiér a minister spravodlivosti. Rovnako poukázal na toto združenie, ktoré podľa jeho oficiálnej web stránky (cit: <http://www.srspol.sk/kto-sme-a-ako-sa-stat-clenom.html>) združuje členov, ktorí majú spoločnú náklonnosť k Rusku. Bol toho názoru, že z prezentovaných informácií v rámci uvedenia tohto host'a v príspevku, ako aj zo všeobecnej spoločenskej mienky o jeho osobe, muselo byť recipientom zrejmé, akým spôsobom bude tento prezentovať pohľad na predmetnú problematiku.

Z obsahu odvysielaného programu je zrejmé, že dvaja ďalší pozvaní hostia v posudzovanom programe označili ruské kroky voči Ukrajine za porušenie princípu územnej celistvosti iného štátu, resp. medzinárodného práva a ohlásené sankcie proti Rusku za nie dostatočné. Vystúpenie J. Černogorského, ako známeho podporovateľa Ruska, tak mohlo byť v rámci programu zaradené ako vyvažujúci prvok. Napriek tomu však možno skonštatovať, že J. Černogorský sa téme venoval skôr okrajovo a na otázky moderátorky neodpovedal priamo. V kontexte odsúdenia krokov Ruska v súvislosti s porušením medzinárodného práva na východe Ukrajiny zo strany predchádzajúcich

dvoch rečníkov uvádzal najmä informácie ohľadom historických udalostí na Kryme, či vojnového konfliktu s Gruzínskom vyznievajúcich v prospech Ruskej federácie a neoverené informácie o ohrozovaní bezpečnosti Ruska zo strany západných krajín, bez toho, aby k nim v programe odzneli prípadné korekcie, či doplnenia. Účasť hosťa, s ktorým sa spájajú známe kontroverzie, nie je problematická, avšak problematické môžu byť jeho vyjadrenia v kontexte samotného programu.

Účastník konania vo svojom vyjadrení k začatého správneho konania zdôrazňuje, že sa okrem iných aj v rámci programovej služby Jednotka venuje prakticky od začiatku téme napadnutia Ukrajiny Ruskom, k tomu spustil aj novú programovú službu. Ďalej uvádza a špecifikuje obsah programov s obdobnou problematikou, ktoré mali byť odvysielané v relevantnej časovej súvislosti, cit.: „*Hoci RVR nezačala správne konanie v súvislosti s možným porušením § 16 ods. 3 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z., účastník konania si dovoľuje poukázať na to, že nie len v rámci predmetného programu, ale aj na celej programovej službe Jednotka (a tiež aj na ostatných programových službách) v spravodajských a politickopublicistických programoch o téme rusko-ukrajinskej vojny informuje tak, aby splňal povinnosť podľa § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z., t. j. zabezpečoval ich objektivnosť a nestrannosť. Príkladom účastník konania uvádza program Večera s Havranom, v ktorom sa v marci 2022 v štyroch častiach venoval rusko-ukrajinskej vojne, pričom na túto tému diskutoval široký okruh pozvaných hostí, medzi ktorými boli napr. novinár, ekonóm, analytik, odborník na európsku bezpečnosť atď. Taktiež táto problematika bola z rôznych strán rozoberaná aj v programe Silná zostava, napr. v časti vysielanej dňa 03.03.2022, v ktorej sa v prebiehajúcom konflikte vyjadrovala bývalá veľvyslankyňa a diplomatka, historička, marketérka z Ukrajiny žijúca na Slovenku a ekonómka z Ruska. V programe Silná zostava odvysielanom dňa 17.03.2022 sa ku konfliktu vyjadrovala študentka, psychologička a novinár. Prakticky od vypuknutia konfliktu sa účastník konania venuje vojne vo svojich každodenne vysielaných spravodajských blokoch, kde dáva priestor na vyjadrenie širokej odbornej verejnosti. Podľa právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 307/2014 zo dňa 18.12.2014 „Občania (recipienti informácií) nie sú „šedá masa“, rozhodovanie a utváranie názorov ľudí nie je závislé od jednej spravodajskej relácie a v nej odprezentovaných názorov alebo jednej krátkej správy či jednej politicko-publicistickej diskusie. V dobe plurality zdrojov informácií je v zásade každá téma týkajúca sa verejného (politického) života predmetom diskusie na viacerých verejných fórach a v publicistických príspevkoch či rozmanitých spravodajských programoch viacerých médií. Aj téma politickej situácie v politickej strane SNS bola v tom čase široko diskutovanou témou vo viacerých médiách, a to tak tlačových, ako aj audiovizuálnych. Recipient bol konfrontovaný s pluralitnými informáciami na danú tému a utváranie názoru na konkrétne otázky spojené s politickou stranou SNS a osobou J. S. nemohli byť ústavne nedovoleným spôsobom ovplyvnené odvysielaním jednostranného lakonického názoru A. B. Naopak, politická strana SNS v tom čase verejne odkomunikovala svoje stanoviská týkajúce sa vnútornej situácie v tejto politickej strane prostredníctvom viacerých médií, ako aj stanovisko k výroku A. B.“ Podobné právne stanovisko vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vyslovil názor, že občanom ako pasívnym recipientom informácií musí byť umožnené prijímať rozmanité informácie, aby si z pomedzi nich mohli vybrať a utvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor, pričom práve pluralita myšlienok a informácií je to, čo robí demokratickú spoločnosť demokratickou. (Case of Cetin and others v. Turkey, Application nos. 40153/98 and 40160/98, bod č. 64).*

Účastník konania svojimi programami jednoznačne umožňuje divákovi prijímať rozmanité informácie z rôznych uhľov pohľadu tak, aby bola zachovaná možnosť prijímať rozmanité informácie.“

Ústava SR zaručuje každému slobodu prejavu a právo na informácie. Tieto práva a slobody možno síce obmedziť zákonom, ale len ak ide „o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“ Sloboda prejavu je jedným zo základov demokratickej spoločnosti, je prostriedkom súťaže a konfrontácie rôznych myšlienok a názorov, je nevyhnutná na tvorbu slobodnej verejnej mienky. Vzťahuje sa aj na kontroverzné, šokujúce či nepopulárne myšlienky či výroky. V zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. „Vysielateľ vysiela programy slobodne a nezávisle. Do ich obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“ Výber hostí, tém či dramaturgie programu spadá pod ústavnú slobodu prejavu a Rada do tohto výberu nie je oprávnená

zasahovať. Vysielateľ môže vysielateľ programy o akýchkoľvek, aj kontroverzných témach, a v akomkoľvek zložení, pokiaľ je zabezpečená názorová pluralita a pokiaľ sú tieto názory v spoločnosti relevantné.

Verejnosť samozrejme má právo byť informovaná o tak dôležitej udalosti, akou sú napäté vzťahy medzi Ukrajinou a Ruskom a rovnako nemožno poprieť ani úlohu, ktorú účastník konania zohráva pri informovaní verejnosti. Dôležitý je však zároveň aj spôsob spracovania a správne rámcovanie tém. Vysielatelia by mali brať do úvahy spoločenskú zodpovednosť, ktorú nesú pri informovaní o takto citlivých témach, ktorými potenciálne hroziace konflikty a informácie o nich nepochybne sú. Je vo verejnom záujme informovať zodpovedne s ohľadom na ochranu verejného poriadku a práva verejnosti na informácie. Akýkoľvek vysielateľ by mal túto skutočnosť brať v ohľad v prípade spracovávaní tém takéhoto charakteru.

Vzhľadom na výber a obsah témy týkajúcej sa zahraničnopolitickej situácie na východe Ukrajiny po tom, čo Rusko uznalo dve separatistické republiky, možno uvedený program hodnotiť ako **odvysielaný vo verejnom záujme**. Ako vyplýva z vyjadrenia zákonodarcu v dôvodovej správe k zákonu č. 308/2000 Z. z., vysielanie je jednou z foriem realizácie slobody prejavu a práva na informácie, teda základných ľudských práv a slobôd, ktorých obmedzenia môžu byť stanovené len zákonom. Zákon č. 308/2000 Z. z. preto stanovuje základné povinnosti vysielateľov a súčasne deklaruje slobodu pri tvorbe programov, do obsahu ktorých nemôže štát ľubovoľne zasahovať. Keďže však elektronické médiá hrajú v živote spoločnosti a v procese vytvárania a formovania verejnej mienky významnú úlohu, nie je možné ponechať požiadavky všestrannosti informácií a názorovej plurality len vo sfére novinárskej etiky, ale je ju potrebné deklarovať priamo v zákone a uplatňovať prostredníctvom činnosti na to zriadeného orgánu štátnej správy. Obdobne už zo samotnej podstaty skutočnosti, že zákonodarca stanovil povinnosť vysielateľov zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských, resp. politicko-publicistických programov *ipso iure* vyplýva, že „verejný záujem“ na odvysielaní určitých informácií nemôže byť všeobecným argumentom, automaticky odôvodňujúcim akékoľvek porušenie zákona č. 308/2000 Z. z. Z týchto dôvodov je nepochybné, že zohľadnenie verejného záujmu na odvysielaní určitých informácií a vyvažovanie tohto verejného záujmu s verejným záujmom na dodržiavaní ustanovení zákona č. 308/2000 Z. z., týkajúcich sa obsahovej regulácie vysielania audiovizuálnych médií, je v každom prípade imanentnou súčasťou každého obdobného rozhodovania Rady.

Napriek tomu, že účastník konania deklaruje, že o vojenskom konflikte informuje prakticky od jeho začiatku, teda od 24. 2. 2022 a prezentuje tak recipientom rozmanité informácie z rôznych uhľov pohľadu, nemožno opomenúť fakt, že predmetný program bol odvysielaný v čase pred jeho vypuknutím. Navyše informácie v ňom prezentované narušili jeho objektivnosť v dôsledku zaradenia jednostranných informácií o udalostiach spájajúcich sa s Ruskou federáciou, ktorá je stranou tohto konfliktu. Kancelária Rady uvádza, že médiá zohrávajú v súvislosti s informovaním verejnosti významnú úlohu. Nielen sprostredkovaním informácií ponúkajú recipientovi možnosť získať obraz o spoločenskom prostredí, ale ho určitým spôsobom aj formujú tým, že nastoľujú určité témy a ovplyvňujú spôsob ich spracovávaní recipientmi.

Účastník konania informoval o téme, ktorá bola a aktuálne je široko diskutovaná, rezonujúca v spoločnosti a majúca celosvetový význam. Práve s ohľadom na tieto skutočnosti je nanajvýš dôležité zabezpečiť a dbať o uchovávanie plurality informácií v spravodajských programoch, keďže práve objektivne a nestranné informácie s rozdielnymi názormi a myšlienkami sú kľúčovým aspektom demokratickej spoločnosti. Aj v kontexte neskoršieho napadnutia Ukrajiny Ruskou federáciou dňa 24. 2. 2022 a vyjadrení ostatných hostí programu k porušeniu medzinárodného práva Ruskom vyznievali vyjadrenia J. Černogurského o tom, že proruských podporovateľov mali zabiť na ich ceste z Majdanu v roku 2014, že referendum na Kryme v roku 2014 bolo vynútené práve útokmi na proruských podporovateľov po Majdane v roku 2014, že predchádzajúci vojenský konflikt medzi Gruzínskom a Ruskom začalo Gruzínsko a taktiež informácie o tom, že západ posielal zbrane cez územie Slovenskej republiky a ohrozuje tak Rusko zaujato a jednostranne. Verejné vysielanie obsahov, ktorých esenciálnou súčasťou sú takéto vyjadrenia a neoverené informácie v čase potenciálne hroziaceho a neskôr už aj prebiehajúceho vojenského konfliktu na Ukrajine, môže nesporne z hľadiska

verejného poriadku viesť k nárastu takých prejavov v spoločnosti, ktoré nie sú želanými spoločenskými atribútmi.

Hoci teda z formálneho hľadiska odzneli v programe ohľadom prezentovanej problematiky stanoviská viacerých respondentov, záujem na ochrane verejného poriadku a informovania verejnosti je, podľa nášho názoru, v prípade témy programu tak vysoký, že odôvodňuje klásť zvýšený dôraz na jeho celkové spracovanie v podobne zabezpečenia jeho objektívnosti.

Účastník konania poukázal vo svojom vyjadrení aj na nález Ústavného súdu SR z 18.12.2014, sp. zn. II ÚS 307/2014, cit.:

„Ak by správny orgán neakceptoval vyššie uvedenú argumentáciu, účastník konania si ďalej dovoľuje poukázať na skutočnosť, že otázkou legitímneho cieľa, ktorého ochranu Rada pre vysielanie a retransmisiu zabezpečuje sankcionovaním vysielateľov za porušenie ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z., sa zaoberal Ústavný súd SR v svojom náleze z 18.12.2014 sp. zn. II ÚS 307/2014 (ďalej len „nález sp. zn. II ÚS 307/2014“). Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II ÚS 307/2014 (bod 60) uviedol: „Zákonodarca požiadavkou objektívnosti a nestrannosti teda do istej miery obmedzil slobodu prejavu vysielateľov (porov. II. ÚS 647/2014). Cieľ obmedzenia možno nájsť v ochrane kvalifikovaných záujmov v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a zároveň implicitne aj v čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd (t. j. aj úprava slobody prejavu vysielateľov zákonom o vysielaní; pozn.) a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Zákonodarca tak vytvoril diskrečný rámec (porov. bod 57), v ktorom sa pohybuje rada pre vysielanie, všeobecné súdy, ako aj ústavný súd. Iba ak sa neobjektívnosť a nestrannosť informovania dostáva do kolízie s niektorým z limitačných dôvodov podľa čl. 26 ods. 4 ústavy, tak je možnosť intervenovať zo strany rady pre vysielanie za splnenia ústavných podmienok (pozri ďalej body 62 až 63) opodstatnená. Inak povedané, zákonné obmedzenie slobody prejavu médií požiadavkou (i keď racionálnou) na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tohto ustanovenia je potrebné v dnešnej pluralitnej demokratickej spoločnosti vykladať striktné v súvislosti s ochranou práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranou verejného zdravia a mravnosti (porov. čl. 26 ods. 4 ústavy a obdobne čl. 10 ods. 2 dohovoru), a otázku, či nesplnenie požiadavky uloženej § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní zo strany vysielateľa (médiá) sa dostáva do kolízie s verejným záujmom v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, je potrebné skúmať vždy jednotlivito, vzhľadom na konkrétnosti daného prípadu a charakter nedodržania požiadavky na objektívne a nestranné informovanie.“ Ďalej v náleze sp. zn. II ÚS 307/2014 (bod 61) konštatoval, že „... zákonné obmedzenie slobody prejavu médií požiadavkou na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tejto požiadavky nie je možné vyvodiť z ústavného práva jednotlivcov na prijímanie informácií (čl. 26 ods. 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru), keďže právo na informácie zahŕňa právo prijímať informácie tak pravdivé, overiteľné a neutrálne, ako aj fiktívne, neoveriteľné nepravdivé alebo pravdu skresľujúce či prezentujúce určitý svetonázor. Aj informácie, ktoré sú fiktívne, nepresné a nezakladajú sa na pravde, podnecujú recipienta pri konfrontácii s informáciou prijímanou z iných početných zdrojov k tej istej téme ku kritickému mysleniu a podnecujú vôľu po vyhľadávaní a osvojení si iných názorov na tému. Uvedené smeruje k sebarealizácii človeka a podporuje nekončiaci spoločenský diskurz k téme. Ústavný súd hodnotí túto skutočnosť ako demokratický prvok slobodnej spoločnosti.“ S poukazom na uvedený právny názor ústavného súdu, požiadavka na objektívne a nestranné informovanie v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. sa považuje za prípustné (zákonné) obmedzenie slobody prejavu, len za splnenia podmienky, že v danom konkrétnom prípade ide o obmedzenie, ktorým sa chránia práva a slobody iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo mravnosť. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II ÚS 307/2014 (bod 62) ďalej uvádza, že: „Príkladmo môže ísť o šírenie a uvádzanie jednostranných názorov, myšlienok alebo ideí úmyselne popierajúcich ľudské práva a slobody, popierajúce alebo schvaľujúce holokaust, zločiny politických režimov, podporujúcich náboženský extrémizmus a terorizmus, podporujúcich výlučne jednu politickú stranu, hnutie, či skupinu s cieľom poškodiť na právach názorových a politických oponentov v rámci demokratického politického súboja v podmienkach reprezentatívnej demokracie, podporujúcich totalitné štátne zriadenie alebo propagandu

politických režimov založených na fašistickej, komunistickej alebo obdobnej ideológii, podporujúcich národnú, rasovú alebo etnickú nenávisť. V uvedených intenciách sú povinné orgány verejnej moci interpretovať a aplikovať obmedzenie slobody prejavu vyplývajúce z § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní.“ Z oznámenia o začatí správneho konania nie je zrejmé, s ktorým z uvedených kvalifikovaných verejných záujmov - ochrana práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, ochrana verejného zdravia a mravnosti - by mala kolidovať účastníkom konania uplatnená sloboda prejavu. Taktiež v oznámení o začatí správneho konania nie je uvedené, ktoré z odvysielaných názorov by svojou intenzitou boli porovnateľné s názormi napr. popierajúcimi alebo schvaľujúcimi holokaust alebo ideami podporujúcimi národnú alebo rasovú nenávisť. Účastník konania má na základe skutočností uvedených v tejto stati vyjadrenia za to, že predmetný program sa nemohol dostať do kolízie s konkrétnym verejným záujmom, ktorý by umožňoval obmedziť slobodu prejavu média. Odvysielaný program podľa názoru účastníka konania nie je spôsobilý sa svojou povahou dostať do kolízie s konkrétnym verejným záujmom v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy SR alebo čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého ochrana by si vyžadovala intervenciu štátu (Rady pre vysielanie a retransmisiiu) v podobe rozhodnutia Rady pre vysielanie a retransmisiiu o porušení § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z.“

Rada je podľa § 4 ods. 2 zákona č. 308/2000 Z. z. povinná dbať o uchovávanie plurality informácií v spravodajských programoch a zároveň je orgánom splnomocneným na dohľad nad dodržiavaním právnych predpisov upravujúcich vysielanie. Je teda zrejmé, že úlohou Rady je sledovať obsah vysielania a v prípade zistenia protiprávneho konania na strane vysielateľa vydať o tejto skutočnosti rozhodnutie. Zákon formálne nepredpisuje spôsob, akým má vysielateľ zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov, spôsob, akým vysielateľ dosiahne želaný zákonný stav je súčasťou jeho práva vysielat' slobodne a nezávisle. V rozhodnutí o porušení § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. Rada na základe skutkového stavu skonštatuje, akým spôsobom mohol vysielateľ zabezpečiť plnenie predmetnej povinnosti, t. j. poskytne vysielateľovi určitý návod ako postupovať, čo však neznamená, že Radou uvedený spôsob je jediný a sledovaný výsledok nie je možné dosiahnuť aj inak. Úlohou a ani snahou Rady v žiadnom prípade nie je určovať vysielateľovi spôsob, resp. techniku, akou má zabezpečiť vo svojom vysielaní plnenie zákonných povinností.

Berúc ohľad na silu médií pri tvorbe verejnej mienky je úlohou Rady vysielateľa na takéto konanie upozorniť a predchádzať tak vysielaniu rôznych dezinformácií, či falošných správ. Úlohou Rady je zabezpečiť, aby bol v oblasti vysielania vytvorený a ponechaný priestor pre divákov ako pasívnych recipientov informácií na vytvorenie vlastného názoru.

Ako poukázal účastník konania, aj priamo Ústavný súd SR v citovanom náleze, sp. zn. II. ÚS/307/2014-45 zo dňa 18. 12. 2014 konštatoval, že otázku, či nesplnenie požiadavky uloženej § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. sa dostáva do kolízie s verejným záujmom v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a čl. 10 ods. 2 Dohovoru, je potrebné skúmať vždy jednotlivo, vzhľadom na konkrétnosti daného prípadu a charakter nedodržania požiadavky na objektivitu a nestranné informovanie. I napriek zákonnej povinnosti v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. spadajú obsah programov, ako aj ich redakčná úprava a spracovanie, plne do kompetencie vysielateľa a vedenia redakčného tímu v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z.

I napriek tomu, že možno nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 307/2014-45 považovať vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. za pomerne limitujúci tak, ako Kancelária Rady už opakovane v minulosti poukazovala, je v prípade posudzovania objektivity a nestrannosti spravodajských programov možné pristúpiť k obmedzeniu slobody prejavu vysielateľa len v nevyhnutných prípadoch.

S poukazom na vykonanú analýzu bola podľa názoru Kancelárie Rady intenzita porušenia povinnosti zabezpečiť objektivitu a nestrannosť vzhľadom na poskytované informácie o situácii na Ukrajine po tom, čo Rusko uznalo dve separatistické republiky, v čase tesne pred vypuknutím konfliktu v tejto oblasti, natoľko vysoká, že prevážila nad slobodou prejavu vysielateľa, keďže účastník konania prezentoval recipientom, ako prijímateľom spravodajských informácií v dôsledku spôsobu ich spracovania k problematike témy široko diskutovanej, rezonujúcej v spoločnosti a majúcej

celosvetový význam, celkovo jednostranné vyjadrenia v prospech strany bezprostredne začatého a aktuálne prebiehajúceho konfliktu. Informácie o vojenskom konflikte v čase prítomného rozkolu v spoločnosti v súvislosti s bezpečnosťou Slovenskej republiky, sú zvlášť citlivo vnímané.

Podľa nášho názoru tak došlo ku kolízii s kvalifikovaným verejným záujmom a sankcionovanie účastníka konania v podobe zásahu do jeho slobody prejavu je za týchto okolností proporcionálne.

Nesúhlasíme preto s názorom účastníka konania, že sa nedopustil porušenia § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. Ako vyplýva z vykonanej analýzy, k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť v intenzite predpokladanej ustanovením § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. došlo v takej miere, že prevládala nad slobodou prejavu účastníka konania.

* * *

U právnických osôb sa zodpovednosť za správne delikty zakladá zásadne bez ohľadu na zavinenie (objektívna zodpovednosť za správny delikt). Táto zásada platí aj v prípade zákona č. 308/2000 Z. z., ako aj v prípade správneho poriadku, ktoré nevyžadujú pri preukázaní, či došlo k správne deliktu, dokazovať zavinenie alebo dokonca úmyselné konanie. Podstatné je iba to, či k porušeniu zákona objektívne došlo alebo nie. Tomu, že sa v tomto prípade nielenže nedokazuje zavinenie, ale ani sa nerozlišuje medzi zavinením úmyselným alebo nedbanlivostným, svedčí aj skutočnosť, že ani jeden z cit. zákonov neobsahuje tzv. liberačné dôvody, ktoré by umožnili zbaviť sa zodpovednosti za správny delikt. Okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu zákona, môžu byť zohľadnené pri ukladaní druhu sankcie, ale nie sú dôvodom na zastavenie správneho konania.

* * *

Záver

Vzhľadom na všetky uvedené argumenty navrhujeme Rade, aby prijala uznesenie v zmysle vyššie uvedeného návrhu.